

TARMOQ MALAKALAR RAMKASI

Reyestr raqami:

QR kod

I. Umumiy talablar va asosiy tushunchalar

Ushbu tarmoq malaka ramkasi O'zbekiston Respublikasi Milliy malakalar ramkasi, Mashg'ulotlarning milliy klassifikatori (MMK-2025) va Iqtisodiy faoliyat turlari umumdavlat tasniflagichiga muvofiq ishlab chiqilgan bo'lib, soliq sohasida malaka darajasini tarmoqda qo'llaniladigan bilim, ko'nikma (mahorat), shaxsiy va kasbiy kompetensiyalar xususiyatiga qarab tasniflaydi.

Tarmoq malakalar ramkasi soliq sohasida malaka darajalarining yagona shkalasini belgilaydi, malakalarning qiyoslanishini ta'minlaydi, kasbiy standartlar va mutaxassislar malakasini muvofiqligini tasdiqlash hamda ularning malakasini tan olish tizimi uchun asos hisoblanadi.

Soliq sohasida malakalar bozorini rivojlantirishning umumiy strategiyasini shakllantirish, mehnat bozori va ta'lim xizmatlari bozorining xususiyatlarini tavsiflash, shuningdek, soliq sohasida yagona davlat siyosatini amalga oshirish, bozor holatini monitoring va tahlil qilish, ishlab chiqarish jarayonlariga xalqaro talablarga mos texnik reglamentlarni joriy etish, yagona davlat soliq siyosatini amalga oshirish, soliq sohasida amalga oshirilayotgan tadbirlar samaradorligini ta'minlash maqsadida zamonaviy texnologiyalar va ilm-fan yutuqlaridan foydalangan holda yuqori sifat va mehnat unumdorligini ta'minlovchi kadrlar tayyorlash tizimini yaratish TMRning asosiy vazifalaridan hisoblanadi.

Ushbu tarmoq malaka ramkasida qo'llaniladigan asosiy atama va tushunchalar:

bilim – kasbiy faoliyat doirasidagi vazifalarni bajarish uchun zarur bo'ladigan, o'rganilgan va o'zlashtirilgan ma'lumotlar;

guruh – Iqtisodiy faoliyat turlari umumdavlat tasniflagichi (IFUT (2.1-tahrir) bo'yicha iqtisodiy faoliyatning keng sohasini o'z ichiga olgan faoliyat turi;

iqtisodiy faoliyat turi – savdo uchun mo'ljallangan mahsulot ishlab chiqarish (xizmat ko'rsatish) maqsadida u yoki bu turdagi resurslarni (uskunalar, mehnat, texnologiya va boshqalar) birlashtirishga asoslangan ishlab chiqarish jarayoni;

informal ta'lim – aniq maqsadga yo'naltirilgan, ammo institutsionallashtirilmagan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtirmagan), rasmiy yoki norasmiy ta'limdan ko'ra kamroq tashkillashtirilgan va tarkiblashtirilgan hamda oiladagi, ish joyidagi, yashash joyidagi va kundalik hayotdagi o'quv faoliyatini o'z ichiga olgan ta'lim shakli;

iqtisodiy faoliyat – moddiy resurslar, uskunalar, mehnat, texnologiyalar vositasida bir turdagi mahsulotlar (tovarlar yoki xizmatlar) to'plamini hosil bo'lishi jarayoni;

kasb – ko'nikma va bilimlarni talab qiladigan muayyan funksiyalar va vazifalarni bajarish bilan bog'liq bo'lgan faoliyat turi;

kichik sinf – sinf ichidagi faoliyatning aniq turlarini ifodalovchi faoliyat turi;

ko'nikma – mehnat vazifasi doirasida alohida yoki yakka harakatlarni jismoniy va aqliy jihatdan bajarish;

norasmiy ta'lim – ta'lim xizmatlari taqdim etilishini ta'minlovchi shaxs yoki tashkilot tomonidan institutsionallashtirilgan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtiruvchi), aniq maqsadga yo'naltirilgan va rejalashtirilgan, shaxsni butun hayoti davomida o'qitishdagi rasmiy ta'limga qo'shimcha va (yoki) uning muqobil shakli;

sinf – guruh ichida iqtisodiy faoliyatning o'rtacha darajada (tor doirada) aniqlangan turlarini ifodalovchi faoliyat turi;

soliq – davlat tomonidan yuridik va jismoniy shaxslardan byudjetga majburiy ravishda undiriladigan to'lov;

soliq to'lovchi – soliq to'lash majburiyatiga ega bo'lgan jismoniy yoki yuridik shaxs;

soliqqa tortiladigan baza (soliq bazasi) – soliq summasini hisoblash uchun asos bo'ladigan moliyaviy ko'rsatkich (masalan, daromad, foyda, mol-mulk qiymati);

soliq stavkasi – soliq bazasining qancha foizi yoki birligi miqdorida soliq olinishi;

soliq to'g'risidagi qonunchilik – soliqqa oid barcha qonunlar, qarorlar, farmonlar va boshqa normativ hujjatlar majmui;

soliq rezidentligi – shaxsning doimiy yashash joyiga asoslanib, qaysi davlatda soliq to'lashi kerakligini bildiruvchi tushuncha;

soliq solish obyekti – soliq solishga sabab bo'luvchi aktiv yoki faoliyat (daromad, mol-mulk, yer va h.k.);

soliq kodeksi – soliq masalalarini tartibga soluvchi asosiy qonuniy hujjat.

Mazkur Tarmoq malaka ramkasi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 30-sentabrdagi PQ-345-sonli "O'zbekiston Respublikasi milliy malaka tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 17-iyundagi "O'zbekiston Respublikasi milliy malaka tizimini tartibga solishga qaratilgan ayrim normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida"gi VM-369-son qarori, 2019-yil 30-dekabrdagi "O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi", 1997-yil 29 avgustdagi O'zbekiston Respublikasining "Davlat soliq xizmati to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 22-oktabrdagi "Soliq tizimining soddalashtirilishi va raqamlashtirilishi bo'yicha islohotlar to'g'risidagi" PF-6071-sonli Farmoni asosida ishlab chiqilgan.

Asosiy qisqartmalar:

MMR– Milliy malakalar ramkasi;
TMR – Tarmoq malakalar ramkasi;
IFUT-2.1 – O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiy faoliyat turlarining umumdavlat tasniflagichi;
MMK – Mashg‘ulotlarning milliy klassifikatori.

2. Tarmoq malakalar ramkasining pasporti

Soha (tarmoq) ning tavsifi:

Soliq sohasi — davlat byudjetini shakllantirish va ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Ushbu tarmoq soliqlarni undirish, nazorat qilish hamda fiskal siyosatni amalga oshirish orqali mamlakat iqtisodiy rivojlanishiga xizmat qiladi.

Soliq sohasidagi tarmoq malakalar ramkasi quyidagi iqtisodiy faoliyat turlari uchun ishlab chiqilgan.

Seksiya nomi:

N Seksiyasi Professional, Ilmiy Va Texnik Faoliyat

1-jadval. O'zbekiston Respublikasida Soliq sohasidagi TMR Iqtisodiy faoliyat turlari tasniflagichi (IFUT-2.1)ga muvofiq quyidagi iqtisodiy faoliyat turlarini qamrab oladi:

T/r	Seksiya	Bo'lim	Guruh	Sinf	Kichik sinf
1	N Seksiyasi Professional, Ilmiy Va Texnik Faoliyat	69 Huquq va buxgalterlik hisobi sohasidagi faoliyat	69.2 Buxgalterlik hisobi va audit sohasidagi faoliyat; soliq solish bo'yicha maslahat berish	69.20 Buxgalterlik hisobi va audit sohasidagi faoliyat; soliq solish bo'yicha maslahat berish	69.20.1 Buxgalterlik hisobi sohasidagi faoliyat
					69.20.2 Auditorlik faoliyati;
					69.20.3 Soliq solish masalalari bo'yicha maslahatchilar xizmati
2	P Seksiyasi Davlat Boshqaruvi Va Mudofaa; Majburiy Ijtimoiy Ta'minot	84 Davlat boshqaruvi va mudofaa; majburiy ijtimoiy ta'minot	84.1 Umumiy tushdagi davlat boshqaruvi; ijtimoiy-iqtisodiy boshqaruv;	84.11 Umumiy tushdagi davlat boshqaruvi	84.11.1 Davlat hokimiyati va boshqaruvining respublika idoralari faoliyati
					84.11.2 Davlat hokimiyati va boshqaruvining hududiy idoralari faoliyati

TMR quyidagi kasbiy faoliyat turlari va mashg'ulotlar guruhlarini hisobga olgan holda ishlab chiqilgan:

№	Kasb (lavozim) kodi	Xizmatchilar lavozimlari va ishchilar kasblari nomi
1.	11111	Siyosiy davlat fuqarolik xizmatchilari
2.	11200	Markaziy tashkilotlar, muassasalar va korxonalarning rahbarlari
3.	12111	Moliyaviy-iqtisodiy faoliyat sohasidagi tarkibiy bo'linmalar rahbarlari
4.	24111	Auditorlar
5.	24112	Buxgalterlar

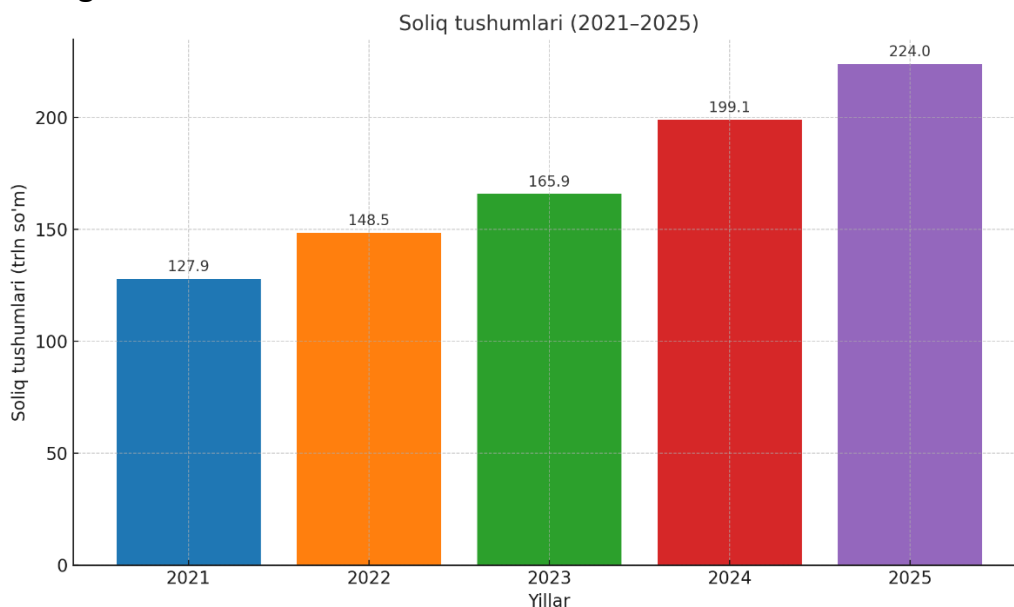
6.	24121	Moliya va investitsiya masalalari bo'yicha professional-mutaxassislar
7.	24221	Davlat xizmati bo'yicha professional-mutaxassislar
8.	26311	Iqtisodchilar (umumiy)ga
9.	33130	Buxgalteriya hisobi bo'yicha yordamchi xodimlar
10.	33520	Soliqlar va aksiz yig'implari bo'yicha inspektorlar

3.Tarmoq tahlili

O'zbekistonda soliq sohasi iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biri bo'lib, uning samarali faoliyati davlat byudjeti barqarorligi va tadbirkorlik muhitining yaxshilanishiga xizmat qiladi. Soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish strategiyasiga muvofiq, soliq organlari xodimlarining kasbiy mahoratini oshirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish va soliq xizmatlari sifatini yaxshilashga alohida e'tibor qaratilmoqda.

2021-yilda davlat byudjetiga tushgan soliq tushumlari 127,9 trillion so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2022-yilda bu ko'rsatkich 148,5 trillion so'mga yetdi, bu esa 16,1 foizlik o'sishni anglatadi. 2023-yilda soliq tushumlari 165,9 trillion so'mni tashkil etib, 11,7 foizga o'sdi. 2024-yilda ushbu ko'rsatkich 199,1 trillion so'mga yetdi (20 foiz o'sish). 2025-yil uchun rejalashtirilgan soliq tushumlari 224 trillion so'm etib belgilangan.

Quyidagi diagrammada 2021–2025-yillar davomida O'zbekiston davlat byudjetiga tushgan soliq tushumlari ko'rsatilgan. 2025-yil uchun ko'rsatkich — rejalashtirilgan summa.

2024-yilning birinchi 5 oyida 122 862 ta korxona va tashkilot 10,6 trillion so'mlik soliq imtiyozlaridan foydalandi. Eng ko'p imtiyozlar qo'shilgan qiymat solig'i (QQS) bo'yicha berildi — 5,4 trillion so'm.

2023-yil 1-yanvardan boshlab QQS stavkasi 15 foizdan 12 foizga pasaytirildi. Shu bilan birga, 2023-yilning 1-choragida soliq va bojxona tushumlari 10 foizga oshdi. Bu raqamlar QQS stavkasi pasayishiga qaramay tushumlarning o'sganini ko'rsatadi.

2023-yilda tarmoqlar kesimida soliqlar tushumi:

Savdo sohasida 151 340 ta yuridik shaxs tomonidan 20,3 trillion so'm;

Umumiy ovqatlanish sohasida 20 378 ta yuridik shaxs 999,4 milliard so'm;

Zamonaviy iqtisodiy muhitda samarali soliq tizimi davlat byudjetining barqarorligini ta'minlash, ijtimoiy-iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash va moliyaviy barqarorlikka erishishda muhim rol o'ynaydi. O'zbekiston Respublikasi so'nggi yillarda soliq qonunchiligini, ma'muriy jarayonlarni va texnologik yechimlarni tubdan qayta ko'rib chiqish orqali soliq tizimini modernizatsiya qilishga intilmoqda. Ushbu tahlilda soliqchilik bo'yicha so'nggi islohotlar, ularning dolzarbligi, mavjud muammolar va istiqbollar ko'rib chiqiladi.

Soliq tizimidagi eng katta o'zgarishlardan biri – yangi soliq kodeksining qabul qilinishi va undagi modifikatsiyalarni amalga oshirishdir. 2020-yilda joriy etilgan yangilangan kodeks:

Soliq to'lovchilar va soliq stavkalari masalalarini aniq belgilash orqali huquqiy noaniqliklarni kamaytirishga qaratilgan.

Imtiyozlar va soliq yengilliklari tizimini qayta ko'rib chiqish, maqsadli sohalarga (masalan, kichik biznes, eksportchilar, IT-sektor) maxsus rejimlar joriy etishga imkon yaratgan.

Soliq deklaratsiyasi va hisob-kitob jarayonlari oddiylashtirildi, bu esa byurokratik to'siqlarni kamaytirishga xizmat qilmoqda.

Bu islohotlar orqali soliq tizimi yanada oydin, adolatli va shaffof qilish maqsad qilingan. Shuningdek, ushbu qonunchilik o'zgarishlari tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlashda ham muhim ahamiyatga ega.

Raqamli texnologiyalarni joriy etish soliq ma'muriyatining samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. "E-Soliq" platformasi orqali quyidagi yechimlar amalga oshirildi:

Elektron deklaratsiyalar va hisob-fakturalar tizimlar yordamida soliq to'lovchilarga operativ va aniq ma'lumot olish imkoniyati yaratildi.

Onlayn to'lov va nazorat soliq to'lovlarining raqamli shaklda amalga oshirilishi orqali adliya va tekshiruv jarayonlari avtomatlashtirildi, bu esa korrupsiya xavfini kamaytirdi.

Ma'lumot almashinuvi va integratsiya davlat organlari o'rtasida tezkor ma'lumot almashinuvi soliq nazoratining samaradorligini oshiradi, shuningdek, xalqaro standartlarga moslashish jarayoni tezlashmoqda.

Bu choralar soliq ma'muriyati jarayonlarida iqtisodiy va vaqt jihatidan samaradorlikni ta'minlashga katta yordam beradi.

Soliq tizimi samaradorligining boshqa muhim jihati – bu kadrlar salohiyatidir. Buning uchun quyidagi yo'nalishlarda islohotlar olib borilmoqda:

Milliy malaka tizimini rivojlantirish soliq sohasida faoliyat yuritayotgan mutaxassislar uchun maxsus tayyorlov markazlari va institutlar tashkil etilmoqda. Bu markazlar yangi texnologiyalar, xalqaro tajribalar va ilg'or metodologiyalar asosida o'quv dasturlarini taklif qiladi.

Oliy va professional ta'lim muassasalarining hamkorligi universitetlar va professional ta'lim muassasalari soliq qonunchiligi, moliya va audit sohalarida kadrlar tayyorlashni kuchaytirib, amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishga yo'naltirilgan dasturlarni yaratmoqda.

Doimiy malaka oshirish kurslari davlat soliq xizmati va soliq bilan bog'liq boshqa tashkilotlar doimiy ravishda professional malaka oshirish kurslarini tashkil etmoqda, bu esa mutaxassislarning dolzarb bilim va ko'nikmalarini yangilashga yordam beradi.

Ushbu islohotlar kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish, shuningdek, soha mutaxassislarining xalqaro darajada raqobatbardoshligiga erishish imkonini beradi.

Global soliq siyosati sohasida asosiy yo'nalishlardan biri – BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) dasturidir. Ushbu tashabbus orqali:

Transferga bog'liq soliq hujumlari va soliq asosining sun'iy kamaytirilishi oldi olinmoqda;

Xalqaro hamkorlik va axborot almashinuvi kuchaytirilmoqda, natijada soliq to'lovchilarning global faoliyati shaffofligi oshirilmoqda.

O'zbekistonning xalqaro tajribaga moslashish jarayoni ham shu yo'nalishda amalga oshirilmoqda, bu esa investitsion muhitni yaxshilash va mamlakatning xalqaro iqtisodiy integratsiyasini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Soliq tizimini modernizatsiyalash jarayonida, nafaqat qonunchilik, balki soliq organlari faoliyati ham xalqaro standartlarga moslashtirilmoqda:

Elektron hujjat almashinuvi va ma'lumot tizimlarining joriy etilishi orqali davlat organlari o'rtasidagi hamkorlik kuchaytirilmoqda;

Xalqaro audit standartlari va moliyaviy hisobotlar shakllantirish metodologiyalari soliq nazorati jarayonlariga integratsiya qilinmoqda;

Mutaxassislar tayyorlash tizimida xalqaro tajriba asosida yangi kurslar va treninglar ishlab chiqilmoqda.

Ushbu chora-tadbirlar soliq tizimining sifatini oshirish va xalqaro platformalarda raqobatbardoshligini ta'minlashga qaratilgan.

Texnologik cheklovlar va raqamlashtirish jarayonining yetarli emasligi sababli ayrim hududlarda yoki kichik biznes subyektlarida elektron tizimlardan foydalanishda qiyinchiliklar mavjud;

Yangi texnologiyalar va xalqaro standartlarga mos keladigan malakali kadrlar soni cheklanganligi soha rivojining zamonaviy tendensiyalardan biroz ortda qolishiga sabablardan biri deb qarash mumkin.

Soliq sohasida istiqboldagi loyihalar O'zbekistonning iqtisodiy islohotlari va raqamlashtirish strategiyasi doirasida faol ravishda shakllanib bormoqda. Quyida istiqboldagi asosiy loyihalar va tashabbuslar haqida umumiy ma'lumot keltiriladi:

Loyiha nomi: Raqamli soliq boshqaruvi (Digital Tax Administration)

Maqsadi soliq yig'imlarini oshirish, inson omilini kamaytirish va korrupsiya xavfini pasaytirish.

Ushbu loyiha doirasida Soliq to'lovchilarning shaffof monitoringi uchun raqamli audit tizimi joriy qilish, "Soliq AI" — sun'iy intellekt yordamida risklarni baholash loyihasi yo'lga qo'yish va Soliq hisobotlarini onlayn va avtomatlashtirilgan tarzda taqdim etish tizimi kengaytirish kabi ishlar amalga oshirilmoqda.

Bunda tashqari, QR-kodli cheklar va onlayn nazorat-kassa mashinalari (ONKM) tizimini takomillashtirish, soliq solish bazasini kengaytirish, yashirin iqtisodiyotga qarshi kurash, xalqaro soliq standartlariga moslashtirish, soliq ma'lumotlari ochiqligini ta'minlash va ta'lim va kadrlar salohiyatini rivojlantirish yo'nalishlari bo'yicha kelgusi yillarda amalga oshiriladigan ishlar rejasi belgilab olingan.

Soliq sohasida 2025-2030-yillarda rivojlanish istiqbollari quyidagi asosiy yo'nalishlarga e'tibor qaratadi:

Soliq sohasida yangi texnologiyalarni joriy etish yuzasida raqamli soliq boshqaruvi joriy etilmoqda.

Bunga ko'ra "E-Soliq" platformasi orqali elektron deklaratsiyalar, QR-kodli cheklar va onlayn nazorat-kassa mashinalari (ONKM) tizimi kengaytirilmoqda. 2025-yilda "Soliq AI" — sun'iy intellekt asosidagi xavflarni baholash tizimi joriy etiladi, bu soliq tushumlarini prognoz qilish va noqonuniy operatsiyalarni aniqlashni tezlashtiradi.

Soliq ma'lumotlarining shaffofligi va xavfsizligini ta'minlash uchun blokcheyn texnologiyalari 2026-yilgacha sinovdan o'tkaziladi, ayniqsa, transfer narxlarini nazorat qilishda.

Katta ma'lumotlar (Big Data) asosida soliq to'lovchilarning faoliyatini tahlil qilish uchun 2025-2027-yillarda 10 ta yirik soliq idoralarida analitik platformalar o'rnatiladi.

Sohada xalqaro hamkorlik aloqalari quyidagi tartibda amalga oshirilmoqda:

BEPS (Base Erosion and Profit Shifting): O'zbekiston OECD'ning BEPS dasturiga qo'shilish doirasida transfer narxlarini nazorat qilish va soliqdan bosh tortishning oldini olish bo'yicha xalqaro standartlarni 2025-yildan joriy etadi.

Xalqaro moliya institutlari: Xalqaro valyuta jamg'armasi (IMF) va Jahon banki bilan 2025-2027-yillarda \$150 mln.lik loyihalar amalga oshiriladi, bu soliq ma'muriyatchiligini raqamlashtirish va kadrlar malakasini oshirishga xizmat qiladi.

Sertifikatlash va ta'lim: ACCA (Association of Chartered Certified Accountants) va CFA (Chartered Financial Analyst) bilan hamkorlikda soliq mutaxassislari uchun xalqaro sertifikatlash dasturi 2025-yilda boshlanadi, 1000 nafar mutaxassisni qamrab olish rejalashtirilgan.

Sohaning 2030-yilgacha rivojlanish istiqbollari:

2030-yilgacha soliq tushumlarini 350 trln. so'mga yetkazish maqsadi qo'yilgan, bu raqamli tizimlar, yashirin iqtisodiyotga qarshi kurash va soliq bazasini kengaytirish orqali amalga oshiriladi.

Soliq imtiyozlari va yangiliklarni maqsadli tarzda qo'llash orqali kichik biznes va eksportchilarni qo'llab-quvvatlash kuchaytiriladi, 2025-2027-yillarda QQS imtiyozlari 7 trln. so'mga yetkaziladi.

Xalqaro soliq standartlariga (IFRS, BEPS) moslashish orqali O'zbekistonning investitsiyaviy jozibadorligi oshiriladi.

Soliq sohasining ishchi kuchiga bo'lgan ehtiyoji kasblar kesimida quyidagicha ko'rsatib o'tilgan.

Yuqori talabdagi kasblar:

Soliq inspektori kasbiga raqamli tizimlar va xavflarni baholashga bo'lgan ehtiyoj ortishi sababli talab 2025-2026-yillarda 20% ga oshadi.

Moliyaviy-iqtisodiy maslahatchi kasbiga soliq qonunchiligiga rioya qilish va imtiyozlardan foydalanish bo'yicha konsultatsiyalarga talab 15% ga ko'payadi.

Raqamli soliq analitigi kasbiga Big Data va AI asosida soliq ma'lumotlarini tahlil qilish uchun mutaxassislarga talab yuqori.

Soliq komplayens mutaxassisi kasbiga xalqaro standartlarga rioya qilish uchun talab 2025-2030-yillarda 25% ga oshadi.

Soliq sohasi uchun kadrlar tayyorlaydigan mahalliy ta'lim muassasalaridan eng nufuzlisi bu Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti (TDIU) unda quyidagi mutaxassisliklar bo'yicha kadrlar tayyorlash yo'lga qo'yilgan:

Soliq va soliqqa tortish;

Moliya va moliyaviy nazorat;

Soliq ma'muriyatchiligi;

Soliq maslahati.

Ushbu ta'lim muassasasida turli tadqiqot institutlari va laboratoriyalar faoliyat yuritadi hamda ta'lim jarayonida soliq xizmati organlari bilan hamkorlikda amaliy mashg'ulotlar o'tkaziladi.

Toshkent moliya instituti (TMI)da ham soliq sohasi uchun quyidagi yo'nalishlar bo'yicha mutaxassislar tayyorlanadi.

Davlat moliyasi va soliqlari;

Soliq ma'muriyatchiligi va audit;

Soliq maslahatchilari tayyorlash dasturlari.

Shu bilan bir qatorda oliygohda iqtisodiy xavfsizlik va moliyaviy nazorat yo'nalishida maxsus kurslar yo'lga qo'yilgan.

Soha uchun mahalliy kadrlar tayyorlash tizimi:

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti (TDIU): Soliq va soliqqa tortish, moliya va moliyaviy nazorat, soliq ma'muriyatchiligi yo'nalishlari bo'yicha yiliga 2000 ga yaqin talaba ta'lim oladi, ularning 40% i soliq sohasiga ixtisoslashgan.

Toshkent moliya instituti (TMI): Davlat moliyasi va soliqlari, soliq ma'muriyatchiligi va audit yo'nalishlarida yiliga 1500 ga yaqin talaba tayyorlaydi. Institutda soliq xizmati organlari bilan hamkorlikda amaliy mashg'ulotlar tashkil etiladi.

Davlat soliq xizmati malaka oshirish markazi: Yiliga 3000 ga yaqin mutaxassisni raqamli tizimlar, soliq auditi bo'yicha qayta tayyorlaydi.

Kadrlar tayyorlash bo'yicha rivojlangan davlatlar tajribalari:

Buyuk Britaniyada HM Revenue & Customs (HMRC) raqamli soliq tizimlari va AI-asoslangan xavf baholashda yetakchi hisoblanadi.

Singapurda Inland Revenue Authority of Singapore (IRAS) elektron deklaratsiya va Big Data analitikasida yetakchi hisoblanadi.

Sohada kadrlarga bo'lgan ish beruvchi tashkilotlarning ehtiyoji:

Davlat soliq qo'mitasi yiliga 1000 ga yaqin soliq inspektori, raqamli analitik va komplayens mutaxassislariga ehtiyoj sezmoqda.

Kichik va o'rta biznesda soliq deklaratsiyalari va imtiyozlardan foydalanish bo'yicha mutaxassislarga ehtiyoj ortmoqda, yiliga 1000 ga yaqin.

TMRni ishlab chiqish tamoyillari:

- soha ishchi-xodimlarining funksiyalari (funksional xulq-atvori), ko'nikmalari va bilimlariga qo'yiladigan talablarni aniqlash;

- quyi malaka darajasidan yuqori malaka darajasiga o'tishda funksiyalarning uzluksizligini ta'minlash;

- funksiyalar tavsifining aniq, mantiqiy va qisqa bo'lishi;

Iqtisodiyot, moliya, soliq va sug'urta sohalarida kasbiy malakalarni rivojlantirish bo'yicha tarmoq kengashi soliq sohasi bo'yicha tarmoq malakalar ramkasi sakkizta malaka darajasini o'z ichiga olgan bo'lib, O'zbekiston Respublikasi Milliy malakalar ramkasiga muvofiq ishlab chiqilgan.

TMR turli foydalanuvchilar guruhlar (ish beruvchilar, ta'lim tashkilotlari, fuqarolar, ishchi-xodimlar) uchun mo'ljallangan bo'lib, quyidagi imkoniyatlarni taqdim etadi:

kasbiy standartlar va ta'lim standartlarini ishlab chiqishda ishchi-xodimlar hamda bitiruvchilarning malakasiga qo'yiladigan talablarni yagona nuqtai nazardan tavsiflash;

ta'lim turi va ta'lim olish shaklidan qat'iy nazar (norasmiy va informal orttirilgan ko'nikma va malakalar) barcha bitiruvchilar va ishchi xodimlar malakasini baholash uchun zarur uslubiy tavsiyalar va tartib-qoidalarini ishlab chiqish;

muayyan malaka darajasiga erishish va kasbiy o'sishga olib keladigan turli xil ta'lim yo'nalishlarini rejalashtirish.

TMR Milliy malaka tizimining tarkibiy elementi sifatida, mutaxassisning malakasiga qo'yiladigan talablarni, bajarilayotgan mehnat vazifalarining murakkabligi hamda soliq sohasining ijtimoiy-mehnat doirasida qo'llaniladigan bilim va ko'nikmalarining xususiyatlariga qarab darajalarga ajratadi. Bu tasnif mutaxassisning malakasini baholash va rivojlantirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

TMR soliq sohasidagi ishchi-xodimlarning kasbiy-ixtisoslashtirilgan malakalarining tavsifini o'z ichiga oladi. Kasblar bo'yicha guruhlangan asosiy malaka darajalari kelajakda kasbiy standartlarni ishlab chiqishda va malakalarni baholashda qo'llaniladi.

TMR kasbiy standartlarni ishlab chiqish uchun malaka darajalarining yagona shkalasini belgilash, malakalarning o'zaro taqqoslanishi ta'minlash, mutaxassislarning malakaga muvofiqligini baholash hamda malakani tan olish tizimi uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Malaka darajasi muayyan ta'lim dasturini o'zlashtirish va/yoki amaliy tajribaga (norasmiy va informal orttirilgan ko'nikma) ega bo'lish natijasi hisoblanadi.

Malaka darajasi amaliy ish tajribasini orttirib borish, o'z ustida ishlash va o'qib-o'rganish jarayonida oshib borishi mumkin.

Ta'lim va o'qitishning turli shakllari hisobini yuritish tarmoq malakalar tizimi doirasida amalga oshiriladi.

Xodimning bilimlari, amaliy tajribasi va malaka oshirishini hisobga olgan holda individual ta'lim yo'nalishini (trayektoriya) shakllantirish xodimga malaka darajalari bo'yicha ham vertikal, ham gorizontal yo'nalishlarda rivojlanish imkoniyatini ta'minlaydi.

4 Tarmoqqa tegishli kasblar ro'yxati

Mashg'ulotlarning milliy klassifikatori (MMK-2025)ga muvofiq Iqtisodiyot, moliya va audit sohasi tarmog'iga tegishli kasblar ro'yxati quyidagi jadvalda keltiriladi:

T/r	Kasb (lavozim)	Xizmatchilar lavozimlari va ishchilar kasblari nomi
1.	11111004	O'zbekiston Respublikasi Vaziri
2.	11200010	Direktor va o'rinbosarlari
3.	12111016	Soliq boshqarmasi (inspeksiyasi) boshlig'i
4.	24111001	Auditor
5.	24112009	Soliqlar hisobini yuritish bo'yicha buxgalter
6.	24112010	Soliqqa tortish bo'yicha buxgalter
7.	24112011	Soliqqa tortish bo'yicha professional-mutaxassis
8.	24121005	Moliyachi
9.	24121006	Moliyaviy maslahatchi
10.	24121009	Soliq va yig'imlar bo'yicha maslahatchi
11.	24221001	Davlat boshqaruvi masalalari bo'yicha maslahatchi
12.	26311006	Iqtisodiy masalalar bo'yicha maslahatchi
13.	26311024	Soliq masalalari bo'yicha iqtisodchi
14.	33130004	Buxgalter-kassir
15.	33520001	Soliq inspektori

5. Yangi ishlab chiqilishi rejalashtirilgan kasbiy standartlar haqida ma'lumot

Tarmoq kengashi tomonidan 2025-2026-yillar mobaynida elektr energetika sohasi bo'yicha ishlab chiqilishi rejalashtirilgan kasbiy standartlar to'g'risida ma'lumot quyidagi 3-jadvalda keltirilmoqda:

3-jadval

T/r	Kasbiy standartlar soni	Qamrab olinadigan kasb (lavozim)lar soni	Ishlab chiqiladigan yil va oy
1.	2	2	2025

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 30-sentyabrdagi 345-son “O‘zbekiston Respublikasi milliy malaka tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori, 6-ilovasidagi 2025-2026-yillarda kasbiy standartlarni ishlab chiqish reja-jadvaliga muvofiq, Iqtisodiyot, moliya, soliq va sug‘urta sohalarida kasbiy malakalarni rivojlantirish bo‘yicha tarmoq kengashiga tegishli bo‘lgan 5 ta kasbiy standartning qolgan qismi Iqtisodiyot, moliya va sug‘urta sohalarini qamrab oladi.

6.Tarmoq malakalar ramkasi malaka darajalarining tavsifi*

4-jadval

Malaka darajasi		Bilim	Ko'nikma (mahorat)	Mas'uliyat va mustaqillik	Kasbiy guruhlariga oid faoliyat turi va kasb (lavozim)lar kodi va nomi
MMR	TMR				
5	5	- Soliq qonunchiligi (O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi), buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) bo'yicha amaliy bilimlar. - Elektron deklaratsiya tizimlari ("E-Soliq") va onlayn nazorat-kassa mashinalari (ONKM) bilan ishlash asoslari. - Soliq imtiyozlari va yangiliklarni qo'llash bo'yicha bilimlar.	- Elektron deklaratsiyalarni to'ldirish, soliq hisobotlarini tayyorlash va tekshirish. - Soliq to'lovchilar bilan muloqot qilish, ularga asosiy qonunchilik bo'yicha tushuntirish berish. - "E-Soliq" platformasida ma'lumotlarni kiritish va qayta ishlash. - Soliq to'lovlarining to'g'riligini tekshirish va oddiy muammolarni hal qilish.	-Rahbariyat ko'rsatmalariga asoslanib mustaqil faoliyat yuritish. -Individual soliq hisobotlarining to'g'riligi va qonunchilikka muvofiqligi uchun javobgarlik. -Muayyan ish uchastkasi (masalan, deklaratsiyalarni qabul qilish) natijalari uchun mas'uliyat.	69.20 Buxgalterlik hisobi va audit sohasidagi faoliyat; soliq solish bo'yicha maslahat berish 33130004 Buxgalter-kassir
6	6	- O'zbekiston va xalqaro soliq qonunchiligi (BEPS, OECD standartlari), raqamli soliq boshqaruvi va Big Data analitikasi bo'yicha murakkab bilimlar. - Soliq xavflarini baholash, transfer narxlari va komplayens	- Murakkab soliq xavflarini tahlil qilish va baholash, masalan, transfer narxlarini tekshirish. - Soliq to'lovchilarning faoliyatini Big Data vositalari orqali monitoring qilish va	-O'rta darajadagi xodimlarga rahbarlik qilish, masalan, soliq agentlari guruhini boshqarish. - Tashkilotning soliq boshqarmasi yoki uchastkasining ish natijalari uchun mas'uliyat.	69.20 Buxgalterlik hisobi va audit sohasidagi faoliyat; soliq solish bo'yicha maslahat berish 24111001 Auditor 24112009 Soliqlar hisobini yuritish bo'yicha buxgalter

		(rioya qilish) bo'yicha ilg'or bilimlar. - "E-Soliq", ERP va CRM tizimlarida ishlash, soliq auditi va moliyaviy tahlil asoslari.	noqonuniy operatsiyalarni aniqlash. - Xalqaro standartlarga muvofiq soliq komplayensni ta'minlash. - "E-Soliq" va boshqa raqamli platformalarda mustaqil ishlash, natijalarni baholash va takliflar kiritish.	- Murakkab soliq masalalari bo'yicha mustaqil qaror qabul qilish, lekin rahbariyat bilan maslahatlashish.	24112011 Soliqqa tortish bo'yicha professional-mutaxassis 24121005 Moliyachi 24121006 Moliyaviy maslahatchi 24121009 Soliq va yig'imlar bo'yicha maslahatchi 26311006 Iqtisodiy masalalar bo'yicha maslahatchi 26311024 Soliq masalalari bo'yicha iqtisodchi 33520001 Soliq inspektori
7	7	- Soliq sohasida strategik boshqaruv, xalqaro soliq standartlari (Solvency II, IFRS 17) va raqamli transformatsiya bo'yicha yuqori darajada ixtisoslashgan bilimlar. - Soliq ma'muriyatchiligi, xavflarni boshqarish va iqtisodiy tahlil bo'yicha original tadqiqotlar uchun asos bo'luvchi bilimlar. - AI, blokcheyn va Big Data asosida soliq tizimlarini loyihalashtirish va amalga oshirish bo'yicha bilimlar.	- Soliq tizimining strategik rivojlanishi uchun yangi usullar va texnologiyalarni ishlab chiqish, masalan, "Soliq AI" tizimini joriy qilish. - Xalqaro va mahalliy soliq qonunchiligini integratsiya qilish, BEPS standartlariga muvofiq komplayensni ta'minlash. - Murakkab iqtisodiy muammolarni tanqidiy tahlil qilish, qisqa va	-Yirik soliq boshqarmasi yoki ilmiy jamoalarga rahbarlik qilish. -Institutsional darajada (masalan, viloyat yoki respublika miqyosida) soliq siyosatini boshqarish va strategiyalarni belgilash. -Tashkilotning umumiy soliq tushumlari va qonunchilikka rioya qilinishi uchun to'liq mas'uliyat.	84.11 Umumiy tusdagi davlat boshqaruvi 11200010 Direktor va o'rinbosarlari 12111016 Soliq boshqarmasi (inspeksiyasi) boshlig'i

			uzoq muddatli natijalarni prognoz qilish. - Innovatsion tadqiqotlar olib borish, soliq siyosatini optimizatsiya qilish bo'yicha takliflar kiritish.		
--	--	--	---	--	--

7. Tarmoqning funksional xaritasi

MMR malaka darajasi	TMR malaka darajasi	69.20 - Buxgalterlik hisobi va audit sohasidagi faoliyat; soliq solish bo'yicha maslahat berish									
		84.11 - Umumiy tushdagi davlat boshqaruvi									
		11111 Siyosiy davlat fuqarolik xizmatchilari	11200 Markaziy tashkilotlar, muassasalar va korxonalarning rahbarlari	12111 Moliyaviy-iqtisodiy faoliyat sohasidagi tarkibiy bo'linmalar rahbarlari	24111 Auditorlar	24112 Buxgalterlar	24121 Moliya va investitsiya masalalari bo'yicha professional-mutaxassislar	26311 Iqtisodchilar (umumiy)ga	33520 Soliqlar va aksiz yig'irlari bo'yicha inspektorlar	33130 Buxgalteriya hisobi bo'yicha yordamchi xodimlar	Tegishli kasblar
8	8	11111004 O'zbekiston Respublikasi Vaziri									11111004 O'zbekiston Respublikasi Vaziri
7	7		11200010 Direktor va o'rinbosarlari	12111016 Soliq boshqarmasi (inspeksiyasi) boshlig'i							11200010 Direktor va o'rinbosarlari
											12111016 Soliq boshqarmasi (inspeksiyasi) boshlig'i
6	6				24111001 Auditor	24112009 Soliqlar hisobini yuritish bo'yicha buxgalter; 24112011 Soliqqa tortish bo'yicha professional-mutaxassis	24121005 Moliyachi 24121006 Moliyaviy maslahatchi 24121009 Soliq va yig'irlar bo'yicha maslahatchi	26311006 Iqtisodiy masalalar bo'yicha maslahatchi 26311024 Soliq masalalari bo'yicha iqtisodchi	33520001 Soliq inspektori		24111001 Auditor
											24112009 Soliqlar hisobini yuritish bo'yicha buxgalter
											24112011 Soliqqa tortish bo'yicha professional-mutaxassis
											24121005 Moliyachi
											24121006 Moliyaviy maslahatchi
											24121009 Soliq va yig'irlar bo'yicha maslahatchi
											26311006 Iqtisodiy masalalar bo'yicha maslahatchi
											26311024 Soliq masalalari bo'yicha iqtisodchi
										33520001 Soliq inspektori	
5	5									33130004 Buxgalter-kassir	33130004 Buxgalter-kassir

**8. Tarmoq malakalar ramkasini ishlab chiqishda ishtirok etgan tashkilot
(korxona)lar to'g'risida ma'lumot**

№	Ishlab chiquvchilar to'g'risida ma'lumot	
	Ish joyi va lavozimi	Familiyasi, ismi, otasining ismi
1	Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Soliq va soliqqa tortish kafedrası professori	Shirinov Sabir Erkinovich
2	Soliq-bojxona siyosati va daromadlar prognozi departamenti Bevosita soliqlar va boshqa daromadlar metodologiyasi bo'limi boshlig'i	Aminboyev Jaloliddin Otabek o'g'li
3	Soliq qo'mitasi Inson resurslarini rivojlantirish va boshqarish boshqarmasi Kadrlarni saralash bo'limi boshlig'i	Saydaliyev Fazliddin Ulug'bekovich
...	Makroiqtisodiy va hududiy tadqiqotlar instituti Makroiqtisodiy tahlil va siyosat loyihasi rahbari	Muxitdinov Ziyodulla Djalyaliddinovich
	Toshkent soliq texnikumi Axborotlashtirish va texnik vositalar kafedrası yetakchi o'qituvchisi	Vaxabova Nargiz Tuychiyevna
	Soliq qo'mitasi Inson resurslarini rivojlantirish va boshqarish boshqarmasi Kadrlar hisobini yuritish va malakasini oshirish bo'limi davlat soliq bosh inspektori, tarmoq kengash kotibi	Xodiyeva Fotima Anvarovna